

Den Haag

ADVIEZEN – Welstands- en Monumentencommissie 1

Gemeente Den Haag, 29 november 2023

Locatie:

Spui C01.09

Aanwezig:

Marc Reniers	Voorzitter
Alexander Pols	Lid
Franz Ziegler	Lid
Joris Molenaar	Lid
Philomene van der Vliet	Lid
Wijnand Galema	Lid

Secretaris:

Sander van der Ven

A. HAMERSTUKKEN

De commissie is akkoord gegaan met de adviezen uit de ter plekke voorgelegde hamerstukkenlijst(en):

Hamerstukkenlijst A voor vaststelling op 29 november 2023

B. INGEKOMEN BOUWPLANNEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 1e Van der Kunstraat 292

Wcie 20231129/202219482

Bouwen (beginselaanvraag): het veranderen van het wooncomplex voor kamergewijze verhuur 1e Van der Kunstraat 292 door het veranderen van de brandcompartimentering, het toevoegen van balkons, het veranderen van de gevelbekleding, het vervangen van kozijnen, het toevoegen van 2 extra bouwlagen en het wijzigen van de interne indeling.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie ziet een ander ontwerp dan zij op 8 februari 2023 beoordeeld heeft. In plaats van een gevel met een metselwerk uiterlijk wordt nu een combinatie van plaatmateriaal, zonnepanelen, vensters en balkons voorgesteld. De kleurstelling wil verwijzen naar het bestaande gebouw.

De commissie herhaalt haar eerdere reactie. De identiteit van het gebouw en van het gebied dienen gerespecteerd te worden. Een transformatie en uitbreiding van het bijzondere bestaande gebouw is mogelijk, ook een nieuwe gevel is mogelijk, maar hierbij moet het DNA van het gebouw vertaald worden op een architectuureigen en/of gebiedseigen manier.

Naast het gebouw zelf is een verbetering van de inpassing van het gebouw belangrijk. Om het gebouw in te bedden in de omgeving vragen de entreezone, de parkeerplaats en de randen van de kavel – in het bijzonder aan de 1e Lulofsdwarsstraat – een hoogwaardige oplossing.

2 Loevesteinlaan 41

Wcie 20231129/202320327

Bouwen (beginselaanvraag): het bouwen van 135 studenten-studio's boven een stedelijke plint met gemeenschappelijke voorzieningen ter plaatse van het te slopen kinderdagverblijf Loevesteinlaan 41.

Akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder heeft de commissie aangegeven deze locatie een passende locatie voor verdichting te vinden, met als bepalende voorwaarde een goede architectonische en landschappelijke inpassing. Zo kan de nieuwbouw een uitzondering zijn in het straatbeeld van dit deel van de Loevesteinlaan – ook de huidige paviljoenachtige bebouwing is een uitzondering – en kan de nieuwbouw meedoen in het ensemble Loevesteinlaan/Kuinrestraat/Maartensdijklaan/Markelostraat.

Het aangepaste beginselplan slaagt daarin. De toren staat in het ritme van de bestaande vijf portiekblokken, landt alzijdig, heeft een alzijdige vormgeving en combineert architectonische elementen uit de directe omgeving. De commissie ziet een helder contextueel ontwerp.

Voor de uitwerking naar bouwplan benoemt de commissie enkele aandachtspunten.

- Ter plaatse van de hoofdentree is de groene inbedding minimaal. Meer ruimte of een andere verdeling van het groen is essentieel voor een logische landing van het gebouw;
- Het ontwerp van de hoofdentree vraagt nog aandacht. De dubbele hoogte kan versterkt worden in zowel de compositie van de puien als door een optimalisatie van het gebruik daarachter;
- De pergola boven de parkeerplaatsen is te rank. De schaal van het gebouw en de schaal van de omgeving vragen een robuuster element;
- De gevel onder de pergola kan transparanter, wat voor een zowel de gevel als de fietsenstalling daarachter een prettiger beeld op zal leveren;
- De trappenhuisen als verticale elementen in de kopgevels werken mooi. De commissie vraagt aandacht voor de verlichting in deze trappenhuisen. De trappenhuisen zouden moeten stralen zonder zichtbare armaturen;
- De pergola op het dak kan integraler worden ontworpen. Meer als onderdeel van het gebouwontwerp dan als toevoeging daaraan, onder meer door de pergola door te trekken over de installaties en door de toegang tot het terras te integreren in het ontwerp;
- Voor de uitwerking van de prefab gevel zijn een scherpe keuze van het reliëf en een precieze verdeling van de naden belangrijk.

3 Oosteinde 79

Wcie 20231129/202327323

Bouwen (beginselaanvraag): het bouwen van 4 twee-onder-een-kap woningen ter plaatse van de te slopen opstallen op het perceel Oosteinde 79.

De beoordeling van dit beginselplan is uitgesteld.

4 Oude Waalsdorperweg 63

Wcie 20231129/202324303

Bouwen: het veranderen van de gevels van de TNO locatie Oude Waalsdorperweg 63 door het gedeeltelijk vervangen van de kozijnen door kozijnen met screens en het toepassen van warmteopwekkende gevelpanelen (een warmtewingeverel).

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder zijn de kozijnen en ramen van een deel van gevels van dit gebouw vernieuwd en is een nieuwe entree toegevoegd. Dit ontwerp gaat door op de ingezette kozijnvernieuwing en voegt daaraan een nieuwe gevelbekleding toe. Deze gevelbekleding bestaat uit lichtgrijze panelen die warmte opwekken. Zij worden toegevoegd aan de oost- en de zuidgevel van voorbouw en aan de gehele westgevel.

De huidige banden van geel metselwerk zijn bepalend voor het beeld van het gebouw en voor de (oorspronkelijke) samenhang van alle gebouwen en bouwdelen op deze locatie. Het 'inpakken' van een deel van dit metselwerk heeft een behoorlijke invloed op het gevelbeeld.

De commissie ziet mogelijkheden een warmtewinsysteem toe te voegen aan een deel van de gevels, maar vraagt dit herkenbaar als toevoeging te ontwerpen. Nu wordt het gevelsysteem tot aan de randen doorgetrokken, wat enerzijds de samenhang rondom te veel verstoort en anderzijds leidt tot moeilijke (hoek)aansluitingen. Bijvoorbeeld in de oksel van het gebouw, bijvoorbeeld ter plaatse van de entree, bijvoorbeeld ter plaatse van de schoorsteen en bijvoorbeeld aan de onderzijde van de onderste kozijnen. Met een weloverwogen toepassing kan het innovatieve systeem mooi samenwerken met het bestaande gebouw.

5 Westeinde 12, 12C, 12 D en 14

Wcie 20231129/202322213

Bouwen/Cultuurhistorie: het renoveren, restaureren en veranderen van het kantoor Westeinde 12, 12C en 12 D en de woning Westeinde 14 naar een logiesgebouw binnen een functie-dynamisch concept.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

De commissie adviseert in beginsel positief over de aanpassingen ten behoeve van de nieuwe hotelfunctie in het monument. Aan de buitenzijde worden in de kap dakvensters toegevoegd en wordt de plaats/nis aan de linkerkant dichtgezet met een nieuwe trappenhuis. Beide toevoegingen verhouden zich goed tot de kwaliteiten van het pand. De uitwerking van het nieuwe trappenhuis is nog onvolledig. Bijvoorbeeld de aansluiting op de bestaande gang en de aanpassingen om het trappenhuis te bereiken ontbreken.

6 Westeinde 12, 12C, 12 D en 14

Wcie 20231129/202322213

Monument: het renoveren, restaureren en veranderen van het kantoor Westeinde 12, 12C en 12 D en de woning Westeinde 14 naar een logiesgebouw binnen een functie-dynamisch concept.

Niet akkoord

De commissie kan in beginsel met de inpassing van de nieuwe hotelfunctie in een deel van het monument. Het voorstel, waarin hoog-monumentale kamers een collectieve functie behouden en individuele hotelkamers worden ingevoegd in de minder monumentale delen, maakt slim gebruik van het bestaande gebouw. De benodigde aanpassingen en toevoegingen zijn fors in aantal, maar hebben een relatief bescheiden invloed op de monumentale waarden.

De principeoplossingen voor de nieuwe (kamer)indeling, de na-isolatie van wanden en ramen, de versterking van vloeren en de oplossing van techniek als leidingen zijn eenduidig. Wel mist de commissie informatie over de gevolgen van de principeoplossingen op de daadwerkelijke situatie. Bijvoorbeeld het ophogen van de vloer in relatie tot deuren en schouwen. En bijvoorbeeld de originaliteit van de omtimmeringen van de vensters. Daarbij adviseert de commissie regelmatig overleg met de monumentenadviseur tijdens de werkzaamheden om de principes te finetunen.

De commissie maakt bezwaar tegen de na-isolatie van de kwartronde muren. De toevoegingen – zowel het muurpakket als de achterzetbeglazing – moeten beter reageren op de bestaande situatie.

Een visie op en een uitwerking van het nieuwe interieur ontbreekt nog. De commissie adviseert kleurhistorisch onderzoek te doen en de uitkomsten hiervan als handvatten te gebruiken voor dit ontwerp en voor een eventuele restauratie van de hoog-monumentale ruimten. Belangrijk is dat de verschillende functies in het monument voor wat betreft uitstraling een geheel blijven.

Aan de buitenzijde worden in de kap dakvensters toegevoegd en wordt de plaats/nis aan de linkerkant dichtgezet met een nieuwe trappenhuis. Beide toevoegingen verhouden zich goed tot de monumentale waarden. De uitwerking van het nieuwe trappenhuis is nog onvolledig. Bijvoorbeeld de aansluiting op de bestaande gang en de aanpassingen om het trappenhuis te bereiken ontbreken.

Marc Reniers

Voorzitter Welstands- en Monumentencommissie